

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія культури і освіти

Освітня програма **Всі**

Спеціальність **Всі**

Галузь знань **Всі**

Затверджено на засіданні
кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “” серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціологія
Викладач (-і)	Кучера Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	050-969-91-28
E-mail викладача	iryna.kuchera@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	1. Цикл загальної підготовки. 1. 2 Вибіркові дисципліни 1.2.2 Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	вівторок, 15.00 год. – 17.00 год.

2. Анотація до курсу

Програма курсу спрямована на формування у студентів вміння теоретично осмислювати й аналізувати складові культурного життя сучасного соціуму, окреслювати проблеми культурної модернізації, методологічно обґрунтовувати соціологічні виміри нової соціокультурної реальності взагалі та сучасної української культурної реальності зокрема.

В межах лекційного курсу розкривається місце соціології культури в системі наук про культуру, аналізуються елементи культури, її типи і форми, джерела та фактори культурних змін, висвітлюється вплив культури на процес соціалізації особистості. Значна увага приділена освіті як соціальному інституту та соціальній системі, проблемам реформування вищої освіти в сучасному українському суспільстві. Зміст семінарських занять корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Знання дисципліни сприятимуть зростанню рівня фахової компетентності спеціалістів гуманітарного профілю, слугуватимуть передумовою застосування набутих студентами теоретичних знань у практичній площині реальних соціокультурних умов.

Програма включає відомості, що поглиблюють і доповнюють зміст навчальних предметів з соціології, культурології, педагогіки, філософії.

Курс «Соціологія культури і освіти» спрямований на реалізацію в освітній діяльності принципу міждисциплінарної інтеграції. Процес навчання відбувається у відповідності з особистісно-орієнтованою моделлю і системно-діяльнісним підходом.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання дисципліни: ознайомити студентів з сучасними уявленнями світової та вітчизняної соціології про сутність феноменів культури й освіти, механізмами їх взаємодії з суспільством та роллю у процесі соціальних змін.

Завдання: сформувати у студентів цілісне уявлення про специфіку соціологічного підходу до вивчення культури й освіти, основні проблеми їх суспільного існування та перспективи вирішення;

розвинути у студентів вміння теоретично осмислювати та аналізувати явища і процеси, які відбуваються у культурі й освіті як в глобальному, так і національному вимірах;

виробити у майбутніх спеціалістів навички організації і проведення конкретно-соціологічних досліджень у сфері культури і освіти та використання їх результатів у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати:*

поняття та категорії соціології культури і освіти;

соціальні функції культури і освіти;

елементи культури, її типи, види, галузі, форми;

основні теорії соціокультурного розвитку;

структуру системи освіти України, її складові;

соціогрупову структуру педагогічного процесу;

основні тенденції розвитку інституту освіти, його взаємозв'язок з іншими соціальними інститутами суспільства;

прийоми і методики управління освітніми організаціями;

методи та методики емпіричного дослідження сучасних соціокультурних процесів.

вміти:

аналізувати культурні та освітні явища і процеси, які відбуваються в світовому співтоваристві та сучасному українському соціумі;

охарактеризувати процес трансформації культурної та освітньої сфери сучасного українського суспільства, джерела і види змін;

використовувати на практиці результати соціологічних досліджень.

4. Результати навчання (компетентності)

C1 – здатність до нестандартного розв'язання задач, самостійності міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, вміння виявляти та розв'язувати проблеми.

C2 – володіння навичками наукового дослідження в галузі культури та освіти.

C3 – накопичення нових знань про культурну та освітню складову соціуму.

C4 – здатність до використання різних філософських методологій під час вивчення культурної сфери суспільного життя.

C5 – вміння застосовувати для вирішення пізнавальних задач ефективні стратегії і засоби.

C6 – вміння переконливо викласти власну експертну позицію.

C7 – оволодіння різними режимами та формами публічного мовлення, засобами та стратегіями інтелектуальної полеміки.

C8 – здатність оперативно аналізувати значні масиви текстів, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації.

C9 – вміння писати власні тексти аналітичного та публіцистичного характеру в різних форматах.

C10 – здатність розробляти і впроваджувати соціально-гуманітарні проекти.

C11 – вміння ефективно використовувати засоби фахової усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами. C12 – володіння навичками та сучасними методиками в процесі викладання суспільних дисциплін.
C13 – розуміння необхідності дотримуватися етики науковця.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5-8-й семестр	для всіх спеціальностей	III-IV курс курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Культура як об'єкт соціологічного аналізу 1. Поняття культури. Еволюція уявлень про культуру. 2. Соціологія культури як наука. 3. Місце соціології культури в системі наук про культуру. 4. Функції	лекція, 2 год.	Добренев В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добренев, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с. Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с. Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с. Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с. Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.	підготовка візуалізованої презентації, написання рецензії на статтю І. Сайтарлі Соціологія культури Т. Парсонса // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. Наук. Пр.. – К., 2009. – Вип. 80. – С. 228-240. 6 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

культури.		<p>Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Сайтарли І.А. Соціологія культури Т. Парсонса // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. Наук. Пр.. – К., 2009. – Вип. 80. – С. 228-240.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p> <p>Фрейд З. О культурі// Социология. Хрестоматия. – ч. 1. – Магнитогорск, 1999.</p> <p>Хейзинга И. Основные условия культуры // Социология. Хрестоматия. – ч. 1. – Магнитогорск, 1999.</p> <p>Юрій М. Соціологія культури: навч. посібник / Ф. Юрій. – К.:Кондор, 2006. – 302 с.</p>			
<p>Тема 2. Культура як система</p> <p>1.Структура культури.</p> <p>2.Культурні елементи та комплекси.</p> <p>3.Типи і форми культури.</p>	лекція, 2 год.	<p>Добренев В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добренев, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.</p> <p>Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.</p> <p>Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.</p> <p>Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л.</p>	підготовка візуалізованої презентації, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

		<p>Михайлова. – М., 1999. – 232 с.</p> <p>Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Ручка А. Цінності та ціннісна зміна в соціологічній перспективі // Мінливості культури: соціологічні проєкції [наук. моногр.] / За ред. Н.Костенко. — Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. – С. 41-76.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p>			
<p>Тема 3. Динаміка культури</p> <p>1.Поняття соціокультурної динаміки.</p> <p>2.Типи культурних змін.</p> <p>3.Джерела і фактори культурної динаміки: інновація, наслідування, дифузія, синтез.</p>	лекція, 2 год.	<p>Добреньков В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добреньков, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.</p> <p>Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.</p> <p>Ионин Л. Идентификация и инсценировка / Л. Ионин // Социологические исследования. – 1995. – №4. – С. 3-19.</p> <p>Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.</p> <p>Катаев С. Консервативні та модернізаційні компоненти соціокультурної трансформації / С. Катаєв // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. - №1. – С. 76-81.</p> <p>Лотман Ю. Культура и взрыв / Ю. Лотман. – М.: Гнозис, 1992 – 272 с.</p>	<p>підготовка візуалізованої презентації / реферату, 8 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).</p>	<p>згідно з електронним розкладом</p>

		<p>Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.</p> <p>Моль А. Социодинамика культуры: пер. с фр. / А. Моль. – М.: Прогресс, 1973. – 406 с.</p> <p>Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.</p> <p>Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.</p> <p>Юрій М. Соціологія культури: навч. посіб. / Ф. Юрій. – К.:Кондор, 2006. – 302 с.</p>			
<p>Тема 4. Культура й особистість</p> <p>1.Роль культури в процесі соціалізації особистості.</p> <p>2.Соціально-психологічні механізми культурної активності особистості.</p> <p>3.Художня культура. Суб'єкти художньої</p>	лекція, 2 год.	<p>Готов М. Границы предмета социологии искусства / М. Готов. – Социологические исследования. – 1999. – №1. – С. 122-130.</p> <p>Культурно-дозвіллеві практики як предметна царина сучасної соціології // Культура-суспільство-особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К., 2006. – С. 275-313.</p> <p>Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – С. 213-226.</p> <p>Мурзина А. Актуально ли изучать свободное время / А. Мурзина // Социологические исследования. – 1993. - №11 – С. 95-99.</p> <p>Піча В. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку / В. Піча. – К., 1992. – 106 с.</p> <p>Ручка А. Ціннісні пріоритети та культурні практики вікових груп / А. Ручка, Л. Скокова // Субкультурні</p>	Підготовка візуалізованої презентації / реферату, 8 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі).	згідно з електронним розкладом

<p>культури. 4.Показники та індикатори дозвіллевої діяльності.</p>		<p>варіативність українського соціуму /за ред. Н. Костенко, А. Ручки. –К.: Ін-т соціології НАН України, 2010. – С. 51-70.</p> <p>Семашко О. Соціологія мистецтва: навч. посібник / О. Семашко. – Львів: «Магнолія плюс», видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 224 с.</p> <p>Скляр С. Соціокультурні трансформації дозвіллевого простору молоді в умовах суспільних перетворень в Україні / С. Скляр // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Staptp/2010_45/files/ST45_32.pdf</p> <p>Соціокультурний вимір художнього життя в Україні // Культура-суспільство-особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К., 2006. – С. 339-362.</p> <p>Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – С. 212-239.</p> <p>Українська художня культура / за ред. І. Ляшенка. – К.: Либіть, 1996. – 416 с.</p> <p>Шульга Р. Сучасний простір відносин мистецтва та споживача / Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. - №4. – С. 73-91.</p> <p>Шульга Р. Художня культура в Україні: життя після смерті старого міфу/ Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2001. - №1. – С. 99-112.</p>			
<p>Тема 5. Місце та роль соціології освіти в системі</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>Гавриленко І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Гавриленко, О. Скідін. – Запоріжжя: «ЕТТА-ПРЕСС» 1998. – 396 с.</p>	<p>Підготовка візуалізованої презентації</p>	<p>5 б. (вибірково, під час</p>	<p>згідно з електронним розкладом</p>

<p>соціологічного знання</p> <p>1. Соціологія освіти як галузь соціологічного знання.</p> <p>2. Функції та принципи соціології освіти.</p> <p>3. Структура соціології освіти.</p> <p>4. Методологія та методи дослідження соціології освіти.</p>		<p>Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; наук. ред. О. Іващенко / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505.</p> <p>Городняк І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Городняк. – Львів: «Науковий Світ-2000», 2011. – 265 с.</p> <p>Димиденко Э. Перспективы образования в меняющемся мире / Э. Демиденко // Социологические исследования. – 2005. – №2. – С. 80-87.</p> <p>Лукашевич Н. Социология образования: конспект лекций / Н. Лукашевич, В. Солодков / под ред. Н. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 224 с.</p> <p>Миронов В. Век образования / В. Миронов. – М.: Педагогика, 1990. – 176 с.</p> <p>Нечаев В. Социология образования / В. Нечаев. – М.: изд-во МГУ, 1992. – 200 с.</p> <p>Рубина Л. Может ли социология помочь в формировании социального заказа на образование? / Л. Рубина, С. Айрапетова // Социологические исследования. – 2000. – №5. – С. 81-89.</p> <p>Смелзер Н. Социология: пер. с англ. / Н. Смелзер. – М.: Феникс, 1994. – 688 с.</p> <p>Смирнова Е. Социология образования / Е. Смирнова. – СПб.: Ннтерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Якуба О. Соціологія: навч. посіб. для студентів. – Харків: Константа, 1996. – 192 с.</p>	<p>реферату, 8 год.</p>	<p>опитування на семінарі).</p>	
<p>Тема 6. Освіта як соціальна система та соціальний інститут</p> <p>1. Освіта як соціальна система. Структура системи</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>Бондаренко Л. Изменения в структуре и социальном статусе преподавателей высшей школы / Л. Бондаренко // Социологические исследования. – 2000. – №10. – С. 125-127.</p> <p>Гаженко О. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти / О. Гаженко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №4.</p> <p>Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А.</p>	<p>Підготовка есе на тему: «Освіта як фактор соціальної диференціації в сучасному суспільстві», 8 год.</p>		<p>згідно з електронним розкладом</p>

<p>освіти. 2. Освіта як соціальний інститут. 3. Соціальні відносини у сфері освіти. Соціальні функції освіти.</p>		<p>Олійник; наук. Ред.. О. Іващенко / Е . Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505. Грудзинский А. Университет как предпринимательская организация / А. Грудзинский // Социологические исследования. – 2003. - №4. Державна національна програма „Освіта” („Україна XXI ст.”) // Освіта. – 1993. - №44-45-46. Иванов А. Университет как региональная корпорация А. Иванов // ALMA-MATER. Вестник высшей школы. – 2003. - №11. – С. 3-9. Освітні рівні та освітні траєкторії // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред.. С. Оксамитної]. – К.: ВПЦ НаУКМА, 2010. – С. 7-27. Пузанов Ж. Студент в начале и конце XX века. Опыт сравнительной характеристики / Ж. Пузанов, П. Борисенко // Социологические исследования. – 2001. – №7. – С. 133-135. Сидоренко О. Державні і приватні вузи в освітньому просторі України: загальне і особливе // Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна. – №511: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків, 2001. – С. 126-131. Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.</p>			
---	--	---	--	--	--

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 55 балів <p>Оцінка розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 14. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 11 = 3,75 \times 14 = 41,25=41$ (бал);</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 контрольні роботи (у формі тестів) – 30 балів; - індивідуальна робота № 1: ведення термінологічного словника (не менше 100 термінів) – 10 балів; - індивідуальна робота № 2: написання есе – 5 балів. <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – залік</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Тест №1 охоплює матеріал тем 1, 2, 3, 4 та 5. Кількість тестових завдань: 30. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>Тест №2 охоплює матеріал 6 та 7 теми. Кількість тестових завдань: 30. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 4. Кількість вірних відповідей: одна. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми та графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку.</p> <p>Метою презентаційного повідомлення є набуття студентами навичок публічного представлення результатів власного дослідження. Тому важливо знати правила оформлення презентацій, що ґрунтуються на психофізіологічних особливостях сприйняття людиною інформації.</p> <p>При оформленні слайдів мультимедійної презентації слід враховувати такі рекомендації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дотримуйтесь одного стилю оформлення слайдів, однієї кольорової гами. 2. Використовуйте для фону більш холодні тони (синій або зелений). 3. На одному слайді використовуйте не більш ніж 3 кольори: один для фону, другий для заголовку, третій для тексту.

4. Використовуйте для фону та тексту контрастні кольори та однакову кольорову схему для всіх слайдів.
5. Не використовуйте шрифтів, що важко читаються.
6. Не заповнюйте слайд значним об'ємом інформації.
7. Структуруйте матеріал для кращого розуміння інформації.
8. Розміщуйте у центрі слайда або у його лівому верхньому кутку найбільш важливу інформацію; написи повинні бути під зображеннями.
9. Залишайте по периметру слайду вільні поля, оскільки вільний простір сам по собі є важливим елементом дизайну.
10. Тексту на слайді має бути менше ніж зображень у співвідношенні 2:3.
11. Використання фотографій як фону є не завжди вдалою ідеєю через труднощі з підбором шрифту. В цьому випадку треба або використовувати більш-менш однотонні, іноді ледь розмиті фотографії, або розташовувати текст не на самій фотографії, а на кольоровому фоні.
12. Фон у вигляді анімованого об'єкта заважає сприйняттю текстової інформації.
13. Зображення має бути не стільки фоном, скільки ілюстрацією тексту, яка допомагає по-новому його зрозуміти та розкрити.

При представленні інформації в мультимедійній презентації слід враховувати такі рекомендації та вимоги:

1. Кожен слайд має відображати одну думку, факт, твердження.
2. Використовуйте короткі слова та прості речення.
3. Рядок має містити 6-8 слів. Усього в слайді має бути не більше 6-8 рядків.
4. Зведіть до мінімуму текстову інформацію, замінюючи її схемами, малюнками тощо.
5. Зміст презентації повинен відповідати заявленій темі і розкрити її логічно за заявленим планом.
6. Дотримуйтеся правил оформлення тексту, орфографії, пунктуації, скорочень.
7. Крапку в заголовках не ставлять.
8. Представлена інформація повинна бути достовірною та ґрунтуватися на сучасних джерелах.
9. Зміст кожної частини текстової інформації повинен бути логічно завершеним.
10. Дотримуйтесь стислості та лаконічності викладу, максимальної інформативності тексту.
11. Не перевантажуйте слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень).
12. Презентація має бути автентичною, самостійно виконаною.
13. При створенні презентацій обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності.
14. Посилання на джерела, з яких були використані текстові та ілюстративні матеріали при створенні презентації, наводяться в тексті презентації у квадратних дужках. Приклад: [1, с.4].

Структура мультимедійної презентації:

1. Кількість слайдів не менше 20.
2. Перший слайд – титульний, що містить інформацію про: тему, прізвище, ім'я автора презентації, курс, групу, спеціальність.
3. Другий слайд – мета презентації.
4. Третій слайд – містить план (структурно-логічну схему розкриття теми) презентації.
5. Основна частина слайдів: інформаційна.
6. Висновки з теми – 1-2 слайди.
7. Передостанній слайд містить інформацію про використані джерела (список використаних джерел в алфавітному порядку).
8. Останній слайд – містить подяку за увагу та інформацію про контакти автора, які можна використовувати слухачам, якщо в них виникли запитання щодо змісту матеріалу.
9. Раціонально використовуйте наскрізну нумерацію слайдів. На титульному та завершальному слайдах номер може не проставлятися.

Процедура оцінювання мультимедійної презентації спирається на сім показників. Кожний показник оцінюється за шкалою від 1 до 5. Оцінка за презентацію розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих оцінок по кожному показнику.

Критерії оцінювання мультимедійної презентації

Критерії оцінювання	Бали
Повнота розкриття теми	
Дотримання структури презентації	
Дотримання принципів академічної доброчесності	
Оригінальність оформлення презентації.	
Дотримання єдиного стилю слайдів.	
Якісний рівень використання мультимедійних ефектів.	
Відсутність граматичних, орфографічних і стилістичних помилок	
Середній бал	

Есе є письмовою самостійною роботою студента, написаною на основі опрацювання наукових джерел, де обґрунтований власний погляд на поставлену проблему. Есе – це нетрадиційний метод розгляду соціальної дійсності, що охоплює особистісно-психологічний бік соціальних явищ.

Мета написання есе полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та уміння використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві.

Зміст есе по соціології полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем. Тому в

есе повинні бути висвітлені наступні питання:

теоретичний зміст проблеми с точки зору різних підходів;

соціальний зміст проблеми, чим пояснюється посилена увага до неї сьогодні, або, навпаки, відсутність такої уваги;

перспективи вивчення й рішення проблеми.

Правила оформлення есе. Есе може бути надруковане (шрифт Times New Roman – 14 pt, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання тексту – по ширині, окрім заголовку, який розміщується по центру; поля: ліве, праве, верхнє, нижнє – 2 см; параметри сторінки: формат – А 4; розташування – книжне; нумерація сторінок проставляється у правому верхньому кутку сторінки) або написано від руки на аркушах паперу формату А 4, але чітким і розбірливим почерком при відповідності кількості знаків чи слів на одну сторінку. Обсяг есе – до трьох сторінок (4000-6000 знаків).

Структура есе має містити наступні елементи:

- назву теми, прізвище, ім'я та по батькові студента, академічна група;
- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми, висувається гіпотеза (20 % обсягу роботи);
- основну частину з викладом власного погляду (позиції) на проблему. Структура основної частини нагадує

ланцюжок з кілець. Спочатку висувається теза, а згодом наводяться аргументи на її користь. Автор самостійно вирішує, скільки тез йому необхідно довести. Тези обґрунтовуються: власним досвідом чи досвідом з життя інших людей; явищами, які кожен може спостерігати; цитатами відомих учених, політиків, письменників, творчих діячів; історичними подіями, які доповнює аналіз їх суті, причин, наслідків (60 % обсягу роботи);

- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- перелік використаних джерел (складають за алфавітом відповідно до бібліографічних вимог).

Процедура оцінювання есе спирається на десять показників. Кожний показник оцінюється за шкалою від 1 до 10. Максимальний бал, таким чином, становить 100. Сума балів від 1 до 49 відповідає оцінці «незадовільно», 50-69 балів – оцінці «задовільно», 70-89 балів – оцінці «добре», 90-100 балів – оцінці «відмінно».

Критерії оцінювання есе

Критерії оцінювання	Бали
Змістовність (широта й повнота викладання теми)	
Формулювання проблеми в соціологічних термінах	
Структурованість і відповідність заданій темі	
Коректне використання соціологічного категоріального апарату	

	Наявність емпіричних матеріалів, що підтверджують точку зору автора		
	Аналітичні елементи в роботі		
	Наявність авторської позиції		
	Ясність, логічність письмового викладу матеріалу, відповідність стилю викладання даному жанру роботи		
	Уміння стисло, логічно й повно представити роботу, зацікавити аудиторію		
	Уміння точно й змістовно відповісти на питання		
	Підсумковий показник (у балах)		
	Оцінка по національній шкалі		
Семінарські заняття	<p>Тема 1. Культура як об'єкт соціологічного аналізу (4 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія культури як наука: об'єкт, предмет, завдання. 2. Функції культури. 3. Місце соціології культури в системі наук про культуру. 4. Культурознавчі відгалуження (креаціонізм, катастрофізм, еволюціонізм, дифузійонізм) як передумова формування соціологічного розуміння культури. 5. Культура в соціології: об'єктивістська і культурно-аналітична традиція: <ol style="list-style-type: none"> а) Значення Е. Дюркгейма для соціології культури. б) Значення М. Вебера для соціології культури. в) Розуміння культури в рамках структурно-функціонального підходу. г) Феномен культури в рамках символічного інтеракціонізму. д) Розуміння культури в рамках теорії конфлікту. <p>Тема 2. Культурні елементи і комплекси (4 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття цінності в соціології культури. Класифікація цінностей. 2. Норми як засоби добровільної і усвідомленої співпраці людей. 3. Знання як елемент культури. 4. Мова, знакові системи, символи як засоби фіксації і передачі знань. 5. Багатоманітність типології культури як відображення її багатофункціональності. 6. Типи культури: домінуюча, субкультура, контркультура. 		

	7. Форми культури: елітарна, народна, масова.
	<p>Тема 3. Поняття соціокультурної динаміки (2 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюційна модель соціокультурної динаміки. 2. Циклічні теорії розвитку культури. 3. Теорія соціокультурного розвитку П. Сорокіна. 4. Інновація, наслідування й синтез як джерела культурної динаміки. 5. Дифузія як фактор динаміки культури. 6. Соціокультурна трансформація сучасного українського суспільства.
	<p>Тема 4. Художня культура й особистість (2 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура художньої культури. 2. Суб'єкти художньої культури. <ol style="list-style-type: none"> а) митець. Формування молодого покоління митців України. б) публіка як суб'єкт художньої потреби і освоєння мистецтва. в) критика як соціохудожній суб'єкт. 3. Проблеми якості художньої культури.
	<p>Тема 5. Культура вільного часу й особистість (2 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, основні напрями досліджень та категорії соціології вільного часу. 2. Проблеми регулювання вільного часу. 3. Культурно-дозвілєві практики населення України.
	<p>Тема 6. Місце та роль соціології освіти в системі соціологічного знання (2 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія освіти як наука: об'єкт, предмет, функції. 2. Структура соціології освіти. 3. Соціологічні методи вивчення сфери освіти. 4. Основні етапи розвитку соціології освіти.

	<p>Тема 7. Освіта як соціальний інститут (2 год.).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце освіти в системі соціальних інститутів. 2. Соціальні функції інституту освіти. 3. Соціокультурний простір сучасного вищого навчального закладу. 4. Основні напрямки соціологічних досліджень проблем освіти в Україні
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше чотирьох оцінок (двох – за усні відповіді, і двох за контрольні роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.

7. Політика курсу

Політика курсу «Соціологія культури і освіти» передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – вівторок, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студенту (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

8. Рекомендована література

Гавриленко І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Гавриленко, О. Скідін. – Запоріжжя: «ЕТТА-ПРЕСС» 1998. – 396 с.

Гіденс Е. Соціологія / пер. З англ.. В. Шовкун, А. Олійник; наук. Ред.. О. Іващенко / Е. Гіденс. – К.: Основи, 1999. – С. 469-505.

Городняк І. Соціологія освіти: навч. посіб. / І. Городняк. – Львів: «Науковий Світ-2000», 2011. – 265 с.

Джонсон А. Тлумачний словник з соціології / А. Джонсон. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003. – 480 с.

Добреньков В. Фундаментальная социология: в 15 т., т. 11: Культура и религия / В. Добреньков, А. Кравченко. – М.: ИНФРА, 2007. – 1104 с.

Ерасов Б. Социальная культурология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений. – 3-е изд., доп. и перераб. / Б. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.

Ионин Л. Социология культуры: путь в новое тысячелетие: учеб. пособие для студентов вузов. – 3-е изд., перераб. и доп. / Л. Ионин. – М.: Логос, 2000. – 431 с.

Культура. Суспільство. Особистість: навч. посібник / за ред. Л. Скокової. – К.: Інститут соціології НАН України, 2006. – 396 с.

Лукашевич Н. Социология образования: конспект лекций / Н. Лукашевич, В. Солодков / под ред. Н. Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 224 с.

Минюшев Ф. Социология культуры: учеб. пособ. / Ф. Минюшев. – М.: Академический Проект, 2003. – 272с.

Михайлова Л. Социология культуры: учеб. пособие / Л. Михайлова. – М., 1999. – 232 с.

Победа Н. Социология культуры / Н. Победа. – Одеса: Астропринт, 1997. – 224 с.

Семашко О. Соціологія мистецтва: навч. посібник / О. Семашко. – Львів: «Магнолія плюс», видавець СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 224 с.

Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навч. посіб. / З. Слепкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239 с.

Смелзер Н. Социология: пер. с англ. / Н. Смелзр. – М.: Феникс, 1994. – 688 с.

- Смирнова Е. Социология образования / Е. Смирнова. – СПб.: Ннтерсоцис, 2006. – 192 с.
- Соціологія культури: навч. посібник // О. М. Семашко, В. М. Піча, О. І. Погорілий та ін./ за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. – К.: Каравелла, Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 334 с.
- Українська художня культура / за ред. І. Ляшенка. – К.: Либіть, 1996. – 416 с.
- Черниш Н. Соціологія: підруч. За рейтингово-модульною системою навчання. – 5-вид., перероб. і доп. / Н. Черниш. – К.: Знання, 2009. – С. 278-315.
- Юрій М. Соціологія культури: навч. посіб. / Ф. Юрій. – К.: Кондор, 2006. – 302 с.
- Якуба О. Соціологія: навч. посіб. для студентів / О. Якуба. – Харків: Константа, 1996. – 192 с.

Допоміжна література

- Анисимов С. Духовные ценности: производство и потребление / С. Анисимов. – М.: Мысль, 1988. – 253 с.
- Бабій Л. Діалектика розвитку історичних типів культури (філософсько-соціологічні проблеми) / Л. Бабій. – Львів: Світ, 1991. – 160 с.
- Витаньї И. Общество, культура, социология / И. Витаньї. – М.: Прогресс, 1984. – 287 с.
- Здравомыслов А. Потребности, интересы, ценности / А. Здравомыслов. – М.: Наука, 1986. – 221 с.
- Ильинский И. Образовательная революция / И. Ильинский. – М.: МГСА, 2002. – 592 с.
- Миронов В. Век образования / В. Миронов. – М.: Педагогика, 1990. – 176 с.
- Освітні рівні та освітні траєкторії // Молодь України: від освіти до праці / [Оксамитна С., Виноградов О., Малиш Л., Марценюк Т.; за ред. С. Оксамитної]. – К.: ВПЦ НаУКМА, 2010. – С. 7-27.
- Піча В. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку / В. Піча. – К., 1992. – 106 с.
- Ручка А. Ціннісні пріоритети та культурні практики вікових груп / А. Ручка, Л. Скокова // Субкультурна варіативність українського соціуму / за ред. Н. Костенко, А. Ручки. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2010. – С. 51-70.
- Цимбалюк Н. Дозвілля в Україні. Теоретичні та емпіричні аспекти / Н. Цимбалюк. – К.: ДАККМ, 2003. – 224 с.
- Бондаренко Л. Изменения в структуре и социальном статусе преподавателей высшей школы Л. Бондаренко // Социологические исследования. – 2000. - №10. – С. 125-127.
- Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. - №4. – С. 189-199.
- Гаженко О. Соціальні очікування старшокласників та їх батьків від системи вищої освіти / О. Гаженко // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. - №4.
- Глотов М. Границы предмета социологии искусства / М. Глотов. – Социологические исследования. – 1999. – №1. – С. 122-130.
- Грудзинский А. Университет как предпринимательская организация / А. Грудзинский // Социологические исследования. – 2003. - №4.
- Димиденко Э. Перспективы образования в меняющемся мире / Э. Демиденко // Социологические исследования. – 2005. – №2. – С. 80-87.
- Дичковський С. Дистанційна освіта: учора, сьогодні, завтра / С. Дичковський // Шлях освіти. – 2005. – №2. – С. 26-33.
- Железнякова С. Социокультурные ориентации учителей / С. Железнякова // Социологические исследования – 2001. - №4. – С. 99-102.
- Иванов А. Университет как региональная корпорация А. Иванов // ALMA-MATER. Вестник высшей школы. – 2003. - №11. – С. 3-9.
- Ионин Л. Идентификация и инсценировка / Л. Ионин // Социологические исследования. – 1995. – №4. – С. 3-19.

- Ионин Л. Культура на переломе / И. Ионин // Социологические исследования. – 1995. - №2. – С. 41-46.
- Катаев С. Консервативні та модернізаційні компоненти соціокультурної трансформації / С. Катаев // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. - №1. – С. 76-81.
- Константиновский Д. Школа вчера и сегодня (с точки зрения социологии) / Д. Константиновский, Ф. Хохлушкина // Педагогика. – 2000. – т.№1. – С. 32-39.
- Корсак К. Стан і перспективи розвитку європейського простору вищої освіти / К. Корсак // Психологія і суспільство: Український науково-економічний та соціально-психологічний часопис. – 2004. – №1. – С. 62-70.
- Мурзина А. Актуально ли изучать свободное время / А. Мурзина // Социологические исследования. – 1993. - №11. – С. 95-99.
- Пузанов Ж. Студент в начале и конце XX века. Опыт сравнительной характеристики / Ж. Пузанов, П. Борисенко // Социологические исследования. – 2001. - №7. – С. 133-135.
- Рубина Л. Может ли социология помочь в формировании социального заказа на образование? / Л. Рубина, С. Антрапетова // Социологические исследования. – 2000. – №5. – С. 81-89.
- Сидоренко О. Державні і приватні вузи в освітньому просторі України: загальне і особливе // Вісник Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна. – №511: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Харків, 2001. – С. 126-131.
- Скляр С. Соціокультурні трансформації дозвіллевого простору молоді в умовах суспільних перетворень в Україні / С. Скляр // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Staptp/2010_45/files/ST45_32.pdf
- Скокова Л. Поселенська диференціація культурно-дозвіллевих практик населення України / Л. Скокова // [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.saske.sk/cas/2-2004//index.html>
- Стеббинс Р. Свободное время: к оптимальному стилю досуга (взгляд из Канады) // Социологические исследования. – 2000. - №7. – С. 64-72.
- Тимченко Н.С. Культура в современном социогуманитарном знании // Социс. – 1998. - № 8. – С. 109-112.
- Хабермас Ю. Модерн – незавершенный проект / Ю. Хабермас // Вопросы философии. – 1992. - №4. – С. 40-52.
- Шульга Р. Сучасний простір відносин мистецтва та споживача / Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2005. - №4. – С. 73-91.
- Шульга Р. Художня культура в Україні: життя після смерті старого міфу/ Р. Шульга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2001. - №1. – С. 99-112.
- Державна національна програма „Освіта” („Україна XXI ст.”) // Освіта. – 1993. - №44-45-46.
- Лотман Ю. Культура и взрыв / Ю. Лотман. – М.: Гнозис, 1992 – 272 с.
- Моль А. Социодинамика культуры: пер. с фр. / А. Моль. – М.: Прогресс, 1973. – 406 с.
- Сорокин П. Социальная и культурная динамика / П. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.

Викладач

Кучера І.В.